

بررسی رفتار نامحترمانه در محیط های آموزشی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده

پرستاری و مامایی شهر کرد

لیلا رفیعی وردنجانی^۱، ندا پروین^۱، زهرا شفیعی^۲، فرانک صفدری ده چشمه^۱

^۱ مربی، پرستار، عضو هیئت علمی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، آرمی، پرستار، عضو هیئت علمی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

مجله راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی، دوره سوم شماره دوم پاییز ۹۵ صفحات ۳۷-۲۵.

چکیده

مقدمه و هدف: مطالعه حاضر با هدف تعیین بررسی رفتار نامحترمانه در محیط های آموزشی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهرکرد در سال ۱۳۹۵ انجام شد.

روش ها: در این مطالعه توصیفی مقطعی با استفاده از پرسشنامه، ۲۰ نفر از اساتید و ۱۵۰ نفر از دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهرکرد در سه رشته پرستاری، اتاق عمل و مامایی بر اساس نمونه گیری آسان به سوالات مربوط به رفتارهای نامحترمانه (برهم زنده و تهدید کننده) پاسخ دادند. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه های رفتارهای نامحترمانه کلارک و اطلاعات فردی جمع آوری و به شکل میانگین، انحراف معیار، درصد و فراوانی و آزمون های تحلیلی مانند اسپیرمن، کای دو و فی گزارش شد.

یافته ها: میانگین سنی پنجاه شرکت کننده از هر رشته تحصیلی $22/6 \pm 4/5$ بود. از هر ۲۰ استاد شرکت کننده در مطالعه ۹۰٪ زن با متوسط سنی $43/4 \pm 2/9$ سال بود. از نظر اساتید و دانشجویان شیوع رفتار نامحترمانه در محیط های آموزشی در حد متوسط بوده ولی اساتید معتقد بودند که دانشجویان کمی بیشتر از اساتید (۴۰ درصد در مقابل ۶۰ درصد) در بروز آن دخالت داشتند این در حالی است که از نظر دانشجویان هر دو گروه به یک اندازه در بروز رفتارهای نامحترمانه در محیط های آموزشی نقش دارند. **نتیجه گیری:** اگرچه در این مطالعه فراوانی و شدت رفتارهای نامحترمانه از سوی دانشجویان و اساتید قابل توجه نبوده است، اما به دلیل اثرات مخرب چنین رفتارهایی در محیط های آموزشی اتخاذ راهکارهایی برای ایجاد محیط های یادگیری و یاددهی مناسب کاملاً ضروری می باشد.

کلیدواژه ها: رفتار نامحترمانه، دانشجو، استاد

نویسنده مسئول:
لیلا رفیعی وردنجانی
مربی، عضو هیئت علمی، دانشکده
پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم
پزشکی شهرکرد
شهرکرد، ایران
تلفن: ۰۹۱۳۷۰۰۲۷۸۶
پست الکترونیکی:
rafiee.leila@yahoo.com

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۵/۶/۲۹ اصلاح نهایی: ۹۵/۷/۲۴ پذیرش مقاله: ۹۵/۷/۲۵

ارجاع: رفیعی وردنجانی لیلا، پروین ندا، شفیعی زهرا، صفدری ده چشمه فرانک. بررسی رفتار نامحترمانه در محیط های آموزشی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهرکرد. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی ۱۳۹۵؛ ۳(۲): ۲۵-۳۷.

مقدمه:

رفتار نامحترمانه (incivility) از مسائلی است که به شدت محیط یاددهی و یادگیری را مختل می کند و اغلب منجر به ایجاد تناقض و استرس بین استاد و دانشجو می شود (۲).

آموزش پزشکی فرآیندی پویا، پیچیده و پرتنش است که ضمن آن اهداف آموزشی دنبال می گردد (۱). در این بین

۳. رفتارهای نامحترمانه در محیط آموزشی یک نگرانی در حال رشد می باشد (۳). در فرهنگ لغت توهین رفتار و عمل غیر مودبانه و خشونت آمیز تعریف شده است (۴). رفتار نامحترمانه می تواند کلامی و یا غیر کلامی باشد (۵). رفتار و منش مودبانه نیز در کلام و عمل تعریف می شود که می تواند روی محیط تدریس تاثیر بگذارد، Amada طی یک مطالعه، رفتارهایی از قبیل دیر آمدن سر کلاس، آماده نبودن برای تدریس و چشم پوشی از رفتارهای غیر مودبانه دانشجویان، بی حرمتی و تشویق دانشجویان به رفتارهای مشابه را در محیط آموزشی، غیر مودبانه گزارش کرده است (۶). در مطالعه Clark و همکاران رفتارهایی مانند کوچک شمردن دانشجو، ترس از استاد و انتظار بی جای استاد از دانشجو به عنوان رفتارهای نامحترمانه مطرح شده است. بسیاری از دانشجویان به مشکل سوء استفاده از قدرت استاد اشاره داشتند که توجه به آن می تواند روابط استاد و دانشجو را بهبود داده و محیط آموزشی سالمی ایجاد کند (۷، ۸). احترام برای یک تدریس موفق امری ضروری است و اعضای هیئت علمی یا مدرسان نقش حیاتی را در خلق محیط آموزشی محترمانه ایفا می کنند (۸).

اساتید پرستاری با رفتارهای نامحترمانه دانشجویان چالش داشته و بسیاری از آنها نمی دانند چگونه با این رفتار و اثرات آن مقابله کنند. بعضی از این اساتید به خاطر این رفتارهای نامحترمانه شغل آموزش پرستاری را ترک می کنند. تاثیر بی احترامی دانشجویان بر اساتید به ویژه در شرایط کمبود پرستار امری مشکل ساز است (۹).

سوء رفتار با دانشجویان به عنوان یک منبع اصلی از استرس بیان شده است و احتمال ایجاد آسیب های روحی و روانی ناشی از آن از جمله افسردگی و اضطراب وجود دارد و از طرفی بی احترامی در محیط آکادمیک تاثیر منفی بر سلامت مدرس و دانشجو گذاشته و موجب تضعیف ارتباطات حرفه ای و ممانعت از فرآیند یاددهی و یادگیری موثر می شود (۱۰).

از آنجائی که در هر منطقه و سیستم دانشگاهی شرایط متفاوتی چه از نظر دانشجو و چه از نظر امکانات آموزشی اعم از نیروهای انسانی و امکانات فیزیکی آموزشی وجود دارد و با توجه به تفاوت های فرهنگی در مناطق مختلف که قطعا در رفتار و برخورد افراد و ارتباطات انسانی آنها تاثیر گذار است، به نظر لازمی رسد که برخی موضوعات مانند موضوع مورد اشاره که ماهیت رفتاری دارد در مناطق مختلف و در شرایط متفاوت بررسی شده و علل بروز چنین رفتارهایی با توجه به این شرایط در مطالعات مختلف منطقه ای بررسی گردد. بدین ترتیب امکان تشخیص مشکل و به دنبال آن ارائه راهکار به منظور بر طرف نمودن مشکل فراهم می گردد. بعلاوه با توجه به بررسی های انجام شده مطالعات اندکی در دانشگاه های داخل کشور در این زمینه انجام شده است. از آنجا که تجارب دست اندرکاران هر حرفه می تواند با عنوان منبع موثقی از اطلاعات مورد استفاده قرار گیرد و با توجه به آن که تجارب آموزشی همکاران این مطالعه و محقق نشان دهنده وجود پاره ای نارضایتی رفتاری در محیط آموزشی دانشگاه و بالاحص در محیط آموزشی دانشکده پرستاری می باشد، که به ادعان همکاران موجبات نارضایتی و افت کیفیت آموزشی را فراهم نموده است. شناسایی عوامل و اشکال مختلف رفتارهای نامحترمانه از منظر اساتید و دانشجویان می تواند در ارائه راهکارهای موثر در کاهش این رفتارها کمک کننده باشد، بعلاوه از آنجا که این دو گروه خود با این مشکل در تماس هستند امکان ارائه راهکارهای موثر از طرف آنها بیشتر بوده و این راهکارها واقعی تر به نظر می رسند. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین بررسی رفتار نامحترمانه در محیط های آموزشی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهرکرد انجام شد.

روش ها:

در این مطالعه توصیفی - مقطعی، که پس از تصویب و کسب مجوزهای لازم از معاونت تحقیقات و فناوری

دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد در بازه زمانی نیم سال اول ۹۵-۱۳۹۴ انجام شد. ۱۵۰ نفر از دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد در سه رشته پرستاری، مامایی و اتاق عمل (هر کدام ۵۰ نفر) بر اساس نمونه‌گیری در مطالعه شرکت نمودند. برای انتخاب نمونه اساتید از روش سرشماری استفاده شد از بین ۳۰ عضو هیئت علمی این دانشکده بر اساس معیارهای ورود و تمایل افراد به شرکت در مطالعه، نهایتاً ۲۰ نفر از اعضا هیئت علمی در این مطالعه شرکت نمودند.

کلیه دانشجویان پرستاری و مامایی و اتاق عمل با شرایط زیر در مطالعه شرکت نمودند: گذراندن حداقل یک ترم تحصیلی، رضایت به شرکت در مطالعه، تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد شرایط ورود به مطالعه اساتید نیز اشتغال در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد لااقل به مدت ۲ ترم، عضو هیئت علمی به شکل رسمی، پیمانی یا طرحی و داشتن تمایل به شرکت در مطالعه بود.

داشتن مشکلات روانی در مورد دانشجویان براساس پرونده اساتید مشاور و تایید مرکز مشاوره دانشگاه و اشتغال به تحصیل موقت یا تدریس به شکل حق التدریس در خصوص اساتید شرایط خروج از مطالعه قرار داده شدند.

ابزار

ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه رفتارهای نامحرمانه کلارک (Clark) بود. ابزار مذکور در چند مطالعه خارجی به کار رفته است (۷، ۱۲). در ایران نیز پایایی این پرسشنامه بر اساس مطالعه جویباری و همکارانش تایید و دارای آلفای ۰/۹ می‌باشد (۱۱). در این مطالعه دو پرسشنامه مجزا برای اساتید و دانشجویان استفاده شد و در کنار آن مشخصات دموگرافیک شامل سن، جنس، سابقه کار، درجه علمی، قومیت و رشته تحصیلی بررسی شد. سوالات بخش اختصاصی پرسشنامه در ارتباط با رفتارهای نامحرمانه - بر هم زننده (Disruptive) و نامحرمانه - تهدید کننده (Threatening) بودند. منظور از رفتارهای نامحرمانه- بر

هم زننده دانشجو، مواردی از قبیل بی تفاوتی، خوابیدن سر کلاس، بی توجهی، خودداری از پاسخ دادن، استفاده از تلفن همراه، تاخیر در ورود به کلاس، ترک کلاس، غیبت، ایجاد تنش، تقلب، تقاضای بی مورد و در مورد استاد دیر آمدن به کلاس و زود کلاس را ترک کردن، آمادگی نداشتن برای تدریس، اجازه ندادن جهت بحث آزاد در کلاس، رد کردن درخواست‌های دانشجویان، روش‌های غیر موثر آموزشی می‌باشد. رفتارهای نامحرمانه- تهدید آمیز شامل طعنه زدن، توهین قومیتی، جنسیتی، رفتارهای مبتذل، ارسال هرزنامه (ایمیل نامناسب)، تهدید فیزیکی، تخریب وسایل بود. پرسشنامه اساتید ۱۳ رفتار و پرسشنامه دانشجو ۱۸ رفتار را مورد بررسی قرار می‌داد. پاسخ به سوالات، در طیف لیکرت به صورت همیشه، معمولاً، برخی اوقات و هرگز بودند. این سوالات در دو حیطه کلی جداگانه در دانشجویان و اساتید مورد بررسی قرار گرفتند، حیطه اول فراوان‌ترین رفتارهای تهدید آمیز و نامحرمانه از نظر اساتید و دانشجویان و حیطه دوم مواجه شدن با فراوان‌ترین رفتار تهدید کننده و نامحرمانه در یک سال گذشته بود. حداکثر نمره برای هر سوال چهار و حداقل نمره کسب شده یک بود.

کلیه ملاحظات اخلاقی در پژوهش حاضر، مطابق اصول هلسینکی رعایت شد. بعد از کسب رضایت آگاهانه، پرسشنامه در میان اساتید و دانشجویان علاقمند به شرکت در مطالعه توزیع گردید. نهایتاً اطلاعات جمع‌آوری شده به کمک نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و براساس شاخص‌های آماری توصیفی همچون فراوانی، میانگین، انحراف معیار گزارش و با آزمون‌های تحلیلی مانند کای دو، اسپیرمن و ϕ and Cramer's V آنالیز شد.

یافته‌ها:

در این مطالعه اکثر دانشجویان شرکت‌کننده زن بوده (۱۰۸ نفر) و قومیت فارس داشتند (۹۴ نفر) از

۳/۳۱ درصد) رفتارهای نامحترمانه هم در اساتید و هم در دانشجویان به یک اندازه بروز پیدا می کند. آزمون آماری اسپیرمن نشان داد که از بین فراوان ترین رفتارهای مختل کننده و تهدیدکننده مشاهده شده از نظر دانشجویان بین ترم تحصیلی با نمره دهی ذهنی و دست انداختن و یا بی احترامی به دانشجو رابطه منفی معنادار آماری مشاهده شد (به ترتیب $P = 0/019$ ، $r = -0/198$ ، $Value = -0/179$ ، $P Value = 0/036$ و $r = -0/198$) به طوری که این رفتارها از نظر دانشجویان با ترم های پایین تر دارای فراوانی بیشتر بوده و در دانشجویان با ترم های بالاتر این رفتارها کمتر گزارش شده بود. همچنین آزمون آماری کای دو نشان داد که بین متغیرهای کیفی جنسیت ($P Value = 0/48$)، قومیت ($P Value = 0/22$)، رشته تحصیلی ($P Value = 0/64$) و محل سکونت ($P Value = 0/09$) با فراوان ترن رفتارهای مختل کننده هیچ رابطه آماری معنی داری مشاهده نشد. آزمون آماری ϕ and Cramer's V نشان داد که بین فراوان ترین رفتارهای تهدیدکننده نیز با متغیرهای کیفی مورد بررسی در مطالعه هیچ رابطه معنی داری وجود ندارد ($P Value = 0/23$).

از نظر اساتید در زمینه مشخص کردن نوع رفتارهای مختل کننده فرآیند آموزش، انجام دادن رفتارهای کسل کننده و بی تفاوتی به کلاس، بی توجهی در کلاس (مطالعه کتاب های غیر درسی صحبت با دانشجویان دیگر ...)، استفاده از تلفن همراه در کلاس و نداشتن آمادگی برای حضور در کلاس به عنوان بیشترین رفتارهای مختل کننده (۲۵ درصد) فرآیند آموزش بودند. این در حالی است که فراوان ترین رفتارهای مختل کننده آموزش در یک سال گذشته استفاده از تلفن همراه در کلاس و تقلب در امتحان (۱۵ درصد) گزارش شد (جدول ۴). در بعد رفتارهای تهدیدکننده فرآیند آموزش از نظر اساتید طعنه زدن و بی احترامی به اساتید، زیر سوال بردن دانش استاد و تهدید دیگران با سلاح (۳۵٪)

هریک از رشته های پرستاری، مامایی و اتاق عمل ۵۰ نفر در مطالعه شرکت کرده بودند که میانگین سنی کلی شرکت کننده گان $22/06 \pm 4/54$ سال در محدوده ۲۰ تا ۴۵ سال بودند. دانشجویان اکثرا در ترم ۳ مشغول به تحصیل بوده و معدل آنها بین $17/40$ تا $12/98$ با میانگین ($15/52 \pm 1/00$) بود (جدول ۱).

از بین ۲۰ استاد شرکت کننده در مطالعه ۹۰ درصد را زنان تشکیل داده و ۸۵ درصد دارای قومیت فارس و ۷۵ درصد آنها ساکن داخل استان و ۵۵ درصد رسمی بودند و ۷۵ درصد از نظر درجه علمی در مرتبه مربی بودند. ۸ نفر از گروه پرستاری (۴۰ درصد)، ۹ نفر گروه مامایی (۴۵ درصد) و ۳ نفر عضو هیئت علمی گروه اتاق عمل (۱۵ درصد) با میانگین سنی $28/9$ $\pm 43/43$ سال و در محدوده سنی (۵۵ تا ۲۶ سال) بودند (جدول ۱).

از نظر دانشجویان و در زمینه مشخص کردن نوع رفتار مختل کننده آموزش، آمادگی نداشتن استاد برای تدریس، نمره دهی ذهنی استاد هر یک با $40/7$ درصد بیشترین عوامل مختل کننده فرآیند آموزش بودند. از نظر دفاعاتی که دانشجویان در طول یکسال با رفتارهای مختل کننده فرآیند آموزش در تماس بودند، بیشترین رفتار رد کردن درخواست های دانشجویان از طرف استاد (تغییر نمره، امتحان دوباره...) و نمره دهی ذهنی استاد هر یک با $14/7$ درصد) پاسخ همیشه بود (جدول ۲).

در این بین دست انداختن یا بی احترامی به دانشجو ($57/3$ درصد)، زیر سؤال بردن دانسته های استاد (52 درصد) و دست انداختن یا بی احترامی به استاد ($50/6$ درصد) به ترتیب بیشترین رفتارهای تهدیدکننده ای بودند که ظرف یکسال گذشته برای دانشجویان اتفاق افتاده بود (جدول ۳). از نظر ۵۸ نفر ($38/7$ درصد) از دانشجویان شدت رفتار نامحترمانه در حد متوسط می باشد. همچنین از نظر ۴۷ دانشجویان

فراوان ترین رفتارهای تهدید کننده آموزش از نظر اساتید بودند. در این بین رفتارهای تهدید کننده "طعنه زدن و بی احترامی به استاد" (۱۵٪) به عنوان فراوان رفتار مشاهده شده در طول یک سال گذشته گزارش شد (جدول ۵).
از نظر اساتید شیوع رفتار نامحرمانه در محیط های آموزشی در حد متوسط (۵۰٪) بوده و دانشجویان

بیشتر از اساتید (۴۰ درصد اساتید در مقابل ۶۰ درصد دانشجویان) در بروز آن دخالت داشتند. آزمون آماری کای دو نشان داد که بین جنسیت (PValue=۰/۲۵)، درجه شغلی (PValue=۰/۳۷)، محل سکونت (PValue=۰/۵۲) و نوع استخدام اساتید (PValue=۰/۴۵) با هیچ کدام از فراوان ترین رفتارهای مختل کننده و نامحرمانه رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۱: ویژگی های فردی دانشجویان و اساتید شرکت کننده در مطالعه

متغیر	تعداد (درصد)
دانشجویان	زن (۷۱/۸)۱۰۸
	مرد (۲۸/۲)۴۲
	فارس (۶۲/۷)۹۴
	ترک (۸)۱۲
	لر (۲۵/۳)۳۸
	سایر (۱/۲)۲
	پرستاری (۳۳/۳)۵۰
	مامایی (۳۳/۳)۵۰
	اتاق عمل (۳۳/۳)۵۰
	ترم دو (۱۶/۲)۲۴
	ترم سه (۳۳/۴)۵۰
	ترم چهار (۱۱/۳)۱۷
	ترم پنج (۲۷/۳)۴۴
	ترم هفت (۱۷/۳)۲۵
اساتید	زن (۹۰)۱۸
	مرد (۱۰)۲
	فارس (۸۵)۱۷
	(۱۵)۳
	(۱۰)۲
	مریی آموزشی (۷۵)۱۵
	مریی (۱۵)۳
	استادیار (۵۵)۱۱
	رسمی (۲۵)۵
	پیمانی (۲۰)۴
	طرح و تعهدات (۷۵)۱۵
	داخل استان (۲۵)۵
	خارج از استان (۴۰)۸
	پرستاری (۴۵)۹
مامایی (۱۵)۳	
اتاق عمل	

جدول ۲: توزیع فراوانی رفتارهای مغلظ کننده از نظر دانشجویان و بروز آن در یک سال اخیر

	آیا این رفتارها از نظر شما مغلظ کننده است؟				ظرف یک سال گذشته چند بار شاهد چنین رفتارهایی بوده اید؟			
	همیشه	معمولا	بعضی اوقات	هرگز	همیشه	معمولا	بعضی اوقات	هرگز
۱. دیر آمدن به کلاس	۱۳ (۸۷٪)	۶۲ (۴۱٪)	۵۴ (۳۶٪)	۲۱ (۱۴٪)	۳ (۲٪)	۲۵ (۱۶٪)	۹۶ (۶۴٪)	۲۶ (۱۷٪)
۲. زود ترک کردن کلاس	۱۰ (۶۷٪)	۲۸ (۱۸٪)	۵۲ (۳۴٪)	۶۰ (۴۰٪)	۳ (۲٪)	۱۰ (۱۰٪)	۷۰ (۴۶٪)	۶۰ (۴۱٪)
۳. آمادگی نداشتن برای تدریس	۶۱ (۴۰٪)	۳۰ (۱۸٪)	۲۶ (۱۷٪)	۳۳ (۲۲٪)	۳ (۱٪)	۳۳ (۲۲٪)	۴۹ (۳۲٪)	۶۶ (۴۴٪)
۴. اجازه ندادن بحث آزاد در کلاس	۲۱ (۱۴٪)	۵۳ (۳۵٪)	۴۷ (۳۱٪)	۲۹ (۱۹٪)	۱۱ (۷٪)	۳۱ (۲۰٪)	۶۸ (۴۵٪)	۴۰ (۲۶٪)
۵. رد کردن درخواست های دانشجویان (تغییر نمره امتحان دوباره...)	۴۵ (۳۰٪)	۴۹ (۳۲٪)	۳۸ (۲۵٪)	۱۸ (۱۲٪)	۲۲ (۱۴٪)	۵۷ (۳۸٪)	۴۵ (۳۰٪)	۲۶ (۱۷٪)
۶. روش های غیر موثر آموزشی	۵۰ (۳۳٪)	۵۹ (۴۰٪)	۲۳ (۱۵٪)	۱۷ (۱۱٪)	۱۰ (۶٪)	۴۸ (۳۲٪)	۵۸ (۳۸٪)	۳۴ (۲۲٪)
۷. منحرف شدن از مسیر درس	۲۷ (۱۸٪)	۵۲ (۳۴٪)	۴۹ (۳۲٪)	۲۱ (۱۴٪)	۸ (۵٪)	۴۹ (۳۲٪)	۶۸ (۴۵٪)	۲۵ (۱۶٪)
۸. غیر انعطاف پذیر و سخت گیر بودن	۴۸ (۳۲٪)	۵۹ (۳۹٪)	۳۳ (۲۲٪)	۱۰ (۶٪)	۱۹ (۱۲٪)	۵۷ (۳۸٪)	۵۷ (۳۸٪)	۱۷ (۱۱٪)
۹. تنبیه تمام کلاس برای بد رفتاری یک دانشجو	۵۵ (۳۶٪)	۴۴ (۲۹٪)	۲۷ (۲۰٪)	۲۱ (۱۴٪)	۸ (۵٪)	۳۹ (۲۶٪)	۶۱ (۴۰٪)	۳۸ (۲۵٪)
۱۰. گفتن مطالبی که دال بر عدم علاقه به موضوع باشد	۳۶ (۲۴٪)	۵۲ (۳۴٪)	۴۰ (۲۷٪)	۴۷ (۳۱٪)	۴ (۲٪)	۴۰ (۲۶٪)	۶۸ (۴۵٪)	۳۸ (۲۵٪)
۱۱. سرد و غیر صمیمی بودن با دیگران (رد کردن ایده های دانشجویان و کناره گیری و ...)	۴۱ (۲۷٪)	۵۷ (۳۸٪)	۳۲ (۲۱٪)	۲۰ (۱۳٪)	۷ (۴٪)	۴۵ (۳۰٪)	۶۵ (۴۳٪)	۳۳ (۲۲٪)
۱۲. به سئوالات پاسخ ندادن (بی میل بودن به پاسخ دادن سؤال)	۵۵ (۳۶٪)	۴۳ (۲۸٪)	۲۵ (۱۶٪)	۲۷ (۱۸٪)	۷ (۴٪)	۳۶ (۲۴٪)	۶۱ (۴۰٪)	۴۶ (۳۰٪)
۱۳. نمره دهی ذهنی	۶۱ (۴۰٪)	۴۷ (۳۱٪)	۲۰ (۱۶٪)	۲۲ (۱۴٪)	۲۲ (۱۴٪)	۴۲ (۲۸٪)	۵۶ (۳۷٪)	۳۰ (۲۰٪)
۱۴. رفتارهایی که دال بر احساس برتری است	۴۶ (۳۰٪)	۶۱ (۴۰٪)	۳۱ (۲۰٪)	۱۲ (۸٪)	۱۳ (۸٪)	۴۶ (۳۰٪)	۶۹ (۴۶٪)	۲۵ (۱۶٪)
۱۵. تهدید دانشجویان به رد شدن برای اینکه تقاضای استاد را انجام ندادن	۴۹ (۳۲٪)	۵۱ (۳۴٪)	۲۵ (۱۶٪)	۲۵ (۱۶٪)	۱۳ (۸٪)	۳۵ (۲۳٪)	۵۴ (۳۶٪)	۴۶ (۳۲٪)
۱۶. رفتار و حرکات گستاخانه به دیگران	۵۹ (۳۹٪)	۳۵ (۲۳٪)	۲۸ (۱۸٪)	۲۸ (۱۸٪)	۱۲ (۸٪)	۲۴ (۱۶٪)	۶۵ (۴۳٪)	۴۹ (۳۲٪)
۱۷. نادیده گرفتن رفتارهای مغلظ کننده	۲۷ (۱۸٪)	۵۷ (۳۸٪)	۴۶ (۳۰٪)	۲۰ (۱۳٪)	۸ (۵٪)	۲۷ (۱۸٪)	۶۷ (۴۵٪)	۳۹ (۲۶٪)
۱۸. در دسترس نبودن در خارج از کلاس (عدم حضور در محل کار در ساعات اداری حمایت نکردن دانشجو ...)	۳۷ (۲۴٪)	۵۰ (۳۳٪)	۳۲ (۲۲٪)	۳۰ (۲۰٪)	۱۰ (۶٪)	۴۲ (۲۸٪)	۵۷ (۳۸٪)	۴۱ (۲۷٪)

جدول ۳: توزیع فراوانی رفتارهای تهدید کننده از نظر دانشجویان

آیا این رفتارها برای شما یا کسانی که شما آنها را می شناسید ظرف یک سال گذشته رخ داده است؟	
بله تعداد(درصد)	خیر تعداد(درصد)
۸۶(۵۷/۳)	۶۱(۴۰/۷)
۷۶(۵۰/۶)	۷۴(۴۹/۳)
۷۸(۵۲)	۷۲(۴۸)
۳۲(۲۱/۳)	۱۱۸(۷۸/۷)
۱۲(۸/۷)	۱۳۷(۹۱/۳)
۵(۲/۳)	۱۴۵(۹۶/۷)
۱۱(۷/۳)	۱۳۹(۹۲/۷)
۶(۴)	۱۴۴(۹۶)
۸(۵/۴)	۱۴۲(۹۴/۷)
۱۶(۱۰/۷)	۱۳۴(۸۹/۳)

جدول ۴: توزیع فراوانی رفتارهای مخل کننده از نظر اساتید و بروز آن در یک سال اخیر

آیا این رفتارها از نظر شما مخل کننده است؟		ظرف یک سال گذشته چند بار شاهد چنین رفتارهایی بوده اید؟	
همیشه	معمولا	بعضی اوقات	هرگز
۵(۲۵)	۷(۳۵)	۱۲(۶۰)	۰
۴(۲۰)	۴(۲۰)	۱۱(۵۵)	۵(۲۵)
۵(۲۵)	۵(۲۵)	۱۲(۶۰)	۰
۳(۱۵)	۶(۳۰)	۱۰(۵۰)	۲(۱۰)
۱(۵)	۷(۳۵)	۸(۴۰)	۷(۳۵)
۵(۲۵)	۳(۱۵)	۱۱(۵۵)	۳(۱۵)
۴(۲۰)	۴(۲۰)	۱۲(۶۰)	۳(۱۵)
۲(۱۰)	۴(۲۰)	۹(۴۵)	۱۰(۵۰)
۲(۱۰)	۷(۳۵)	۱۲(۶۰)	۱(۵)

ادامه جدول ۴: توزیع فراوانی رفتارهای مخرکننده از نظر اساتید و بروز آن در یک سال اخیر

آیا این رفتارها از نظر شما مخرکننده است؟	ظرف یک سال گذشته چند بار شاهد چنین رفتارهایی بوده اید؟		
	هرگز	بعضی اوقات	معمولا
نداشتن آمادگی برای حضور در کلاس	۰	۱ (۵٪)	۷ (۳۵٪)
ایجاد تنش با غالب شدن در بحث در کلاس	۰	۱ (۳۰٪)	۳ (۱۵٪)
تقلب در امتحان	۰	۳ (۱۵٪)	۳ (۱۵٪)
تقاضای بی مورد (نمره، تاخیر در تاریخ امتحان...)	۰	۲ (۱۰٪)	۳ (۱۵٪)

جدول ۵: توزیع فراوانی رفتارهای تهدیدکننده از نظر اساتید و بروز آن در یک سال اخیر

آیا این رفتارها از نظر شما مخرکننده است؟	ظرف یک سال گذشته چند بار شاهد چنین رفتارهایی بوده اید؟		
	هرگز	بعضی اوقات	معمولا
طعنه زدن و بی احترامی به دانشجویان دیگر	۰	۲ (۱۰٪)	۱ (۵٪)
طعنه زدن و بی احترامی به اساتید	۰	۳ (۱۵٪)	۰
زیر سؤال بردن دانش استاد	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
توهین به دانشجو (قومیت، جنس و...)	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
توهین به استاد (قومیت، جنس و...)	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
رفتارهای مبتذل نسبت به دانشجو	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
رفتارهای مبتذل نسبت به استاد	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
ارسال ایمیل های بی مورد به دانشجویان	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
ارسال ایمیل های بی مورد به اساتید	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
تهدید فیزیکی علیه دانشجویان	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
تهدید فیزیکی علیه اساتید	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
تخریب وسایل	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)
تهدید دیگران با سلاح	۰	۱ (۵٪)	۱ (۵٪)

بحث و نتیجه گیری:

نمرهدهی ذهنی هر یک با ۴۰/۷ درصد بیشترین فراوانی پاسخ «همیشه» را داشته است. در مطالعه جویباری و همکارانش نیز ارزشیابی ذهنی استاد به عنوان رفتار

یافته‌های مطالعه نشان داد که در بین عوامل مختل کننده فرآیند آموزش، آمادگی نداشتن استاد برای تدریس و

نامحرمانه از طرف دانشجویان نامبرده شد (۱۱). در مطالعه کلارک نیز آمده نبودن استاد برای کلاس به عنوان رفتاری نامحرمانه گزارش شده است (۱۳). دانشجویان انتظار دارند که اساتید با آمادگی در کلاس حاضر شده و آماده نبودن استاد برای تدریس موجب کاهش کیفیت آموزش می‌گردد. از طرفی ارزیابی دانشجویان از جمله معضلات همیشگی آموزش بوده که به ویژه در ارزیابی بالینی نمود بیشتری دارد، مطالعات نشان داده است که این ارزشیابی همواره به عنوان یک چالش از نظر اساتید و دانشجویان می‌باشد (۱۴). ارزیابی فرآیندی است که نیازمند معیار و ابزار مناسب و مشخص می‌باشد لذا ارزیابی ذهنی معمولاً نمی‌تواند به شکل صحیح و دقیق نشان‌دهنده توانایی‌های دانشجویان باشد (۱۵).

در مقابل از نظر اکثر دانشجویان زود ترک کردن کلاس توسط استاد به عنوان یک رفتار مختل کننده فرایند آموزشی نبود. به نظر می‌رسد که دانشجویان از پایان یافتن زود هنگام کلاس‌ها خشنود شده و احتمالاً این امر با تعدد کلاس‌های دانشجویان، ساعات برگزاری کلاس‌ها و نیز محتوای خسته کننده دروس و گاه روش‌های تدریس نامناسب، غیر فعال و خسته کننده اساتید مرتبط باشد. از دیدگاه دانشجویان مورد مطالعه، دست انداختن یا بی‌احترامی به دانشجو بیش‌ترین رفتار تهدیدکننده‌ای بودند که ظرف یکسال گذشته از طرف دانشجویان مشاهده شده بود. در مطالعه پاک‌ی و همکاران نیز بی‌احترامی و کوچک شمردن دانشجو از جمله رفتارهای نامحرمانه اساتید نسبت به دانشجویان بود. به نظر می‌رسد که دانشجویان در بین انواع رفتارهای نامحرمانه اساتید نسبت به اینگونه رفتارها حساس‌تر بوده‌اند که احتمالاً بخشی از مشکل مرتبط با سن خاص دانشجویان و جوان بودن آنهاست که نسبت به رفتار اساتید حساس‌تر می‌باشد (۱۶).

بعلاوه از نظر اکثریت دانشجویان شدت این رفتارهای رفتار نامحرمانه در حد متوسط بود. همچنین از نظر مابقی دانشجویان انجام رفتارهای نامحرمانه هم در اساتید و هم در دانشجویان به یک اندازه بوده است. در مطالعه جویباری نیز فراوانی و شدت رفتارهای نامحرمانه و تهدید آمیز از دیدگاه دانشجویان و اساتید به عنوان یک معضل جدی نبود، هرچند که در همین حد رفتار نامحرمانه نیز می‌تواند به طور محسوس بر محیط آموزشی اثر گذار بوده و دریافتن راهکارهای برای کاهش این گونه رفتارها موثر باشد (۱۱). این در حالی است که در مطالعه Ibrahim و همکارانش شدت رفتار نامحرمانه گزارش شده توسط دانشجویان در محیط‌های آموزشی بسیار بالا بوده و دانشجویان معتقد بودند شیوع بالای این رفتارها یکی از عوامل اصلی ایجاد کننده افت تحصیلی در آنها می‌باشد (۱۷).

آزمون آماری اسپیرمن نشان داد که رابطه منفی و معنادار آماری بین فراوان‌ترین رفتارهای مختل کننده و تهدید کننده مشاهده شده از نظر دانشجویان (نمره‌دهی ذهنی و دست انداختن و یا بی‌احترامی به دانشجو) و ترم تحصیلی آنها وجود دارد، به طوری که این رفتارها از نظر دانشجویان با ترم‌های پایین‌تر دارای فراوانی بیشتری بوده و در دانشجویان با ترم‌های بالاتر این رفتارها کمتر گزارش شده بود. این یافته نشان میدهد که احتمالاً با بالا رفتن ترم تحصیلی برخی رفتارهای اساتید برای دانشجویان عادی شده یا کم اهمیت‌تر شده‌اند. آزمون آماری کای دو نشان داد که بین متغیرهای کیفی جنسیت، قومیت، رشته تحصیلی و محل سکونت با فراوان‌ترین رفتارهای مختل‌کننده هیچ رابطه آماری معنی‌داری وجود ندارد. بعلاوه آزمون آماری فی نیز نشان داد که بین فراوان‌ترین رفتارهای تهدید کننده با متغیرهای کیفی مورد بررسی در مطالعه هیچ رابطه معنی‌داری وجود ندارد. در مطالعه جویباری و Ibrahim نیز بین ارتباطی بین دیدگاه دانشجویان و متغیرهای فردی

یک سال گذشته رفتارهای نامحترمانه‌ای مانند: دیر آمدن به کلاس، زود ترک کردن کلاس و آمادگی نداشتن برای فراگرفتن درس را هرگز از طرف دانشجویان تجربه نکرده بودند، این نتایج با نتایج مطالعه حاضر همسان می‌باشد. به نظر می‌رسد اساتید توانسته‌اند با وضع مقررات مناسب و انضباط کارآمد کنترل کلاس را در زمینه ورود و خروج دانشجویان در دست داشته باشند تا جایی که هرگز با این مورد در کلاس‌های درسی شان مواجه نشده‌اند. بعلاوه دانشجویان نیز در این بعد به اساتید و حرمت کلاس ارزش داده و از ارتکاب این رفتارها اجتناب نموده‌اند (۱۱).

در بین رفتارهای تهدیدکننده فرآیند آموزش از نظر اساتید طعنه‌زدن و بی‌احترامی به اساتید، زیر سوال بردن دانش استاد و تهدید دیگران با سلاح بیشترین رفتار «با پاسخ همیشه» بود درحالی که ارسال ایمیل به دیگر دانشجویان و اساتید از جمله رفتارهایی بودند که «هرگز» تهدید کننده نبودند. در بین رفتارهای تهدیدکننده طعنه زدن و بی‌احترامی به استاد به عنوان فراوان‌ترین و تهدید دیگران با سلاح به عنوان رفتاری که هرگز در طول یک سال اخیر مشاهده نشده بود گزارش شد. از نظر اساتید، شیوع رفتار نامحترمانه در محیط‌های آموزشی در حد متوسط بوده و دانشجویان کمی بیشتر از اساتید در بروز آن دخالت دارند. این یافته نیز با نتایج مطالعه جویباری و همکاران همراستا است. ماهیت ارتباط بعنوان یک فرآیند دوطرفه ایجاب می‌کند که در بروز یک رفتار دو طرف درگیر در ارتباط و تعامل دخیل باشند که این امر توجیه کننده یافته حاضر است.

بعلاوه تهدیدکننده بودن یک رفتار از نظر استاد الزاما به معنای ارتکاب آن رفتار توسط دانشجو نمی‌باشد کما این که در مطالعه حاضر سلاح و تهدید کردن با سلاح تهدیدکننده می‌باشد اما هرگز اساتید با چنین رفتاری از طرف دانشجویان مواجه نشده بودند (۱۱).

این در حالی است که در مطالعه Ibrahim میزان رفتار نامحترمانه از نظر اساتید بسیار پایین گزارش شده که این

سن، جنسیت، قومیت، محل سکونت و رشته تحصیلی ارتباط معناداری مشاهده نشد (۱۷، ۱۱).

از نظر اساتید، رفتارهای کسل کننده و بی تفاوت، بی‌توجهی در کلاس (مطالعه کتاب‌های غیر درسی صحبت با دانشجویان دیگر ...)، استفاده از تلفن همراه در کلاس و نداشتن آمادگی برای حضور در کلاس به عنوان فراوان‌ترین رفتارهای مختل‌کننده فرآیند آموزش شناخته شده و فراوان‌ترین رفتارهای مشاهده شده مختل کننده آموزش در یک سال گذشته شامل: استفاده از تلفن همراه در کلاس و تقلب در امتحان گزارش بود. در مطالعه Luparello نیز تقلب در امتحان و استفاده از تلفن همراه رفتار نامحترمانه از سمت دانشجویان گزارش شد (۱۸). در مطالعه کلارک از مهم‌ترین رفتارهایی که به نظر اساتید نامحترمانه بود: شکایت کاذب، حرکت زننده، بی‌توجهی در کلاس درس، محرف کردن بحث‌ها و استفاده از موبایل و تقلب در امتحان می‌باشد (۱۳). هدف از آموزش یادگیری دانشجویان است و هر مدرسی علاقه دارد که نتیجه تلاش و زحمت خود را در امر آموزش لمس نماید. در این راستا بی‌توجهی دانشجویان در کلاس و منحرف کردن بحث کلاسی از جمله رفتارهایی است که از نگاه اساتید نشان‌دهنده عدم علاقه و انگیزه یادگیری در دانشجویان باشد و خستگی و رنج تدریس را در مدرس دوچندان نماید. از طرفی رعایت نشدن اصول اخلاق تحصیلی (تقلب) در بین دانشجویان موضوعی مهم در آموزش عالی است و این مسئله کم و بیش در بین جامعه دانشجویی رایج است. تقلب از جمله پدیده‌های تهدیدکننده یادگیری است و به نوعی بی‌صداقتی تحصیلی می‌باشد. لذا این پدیده نیز از نظر اساتید مورد بررسی مختل‌کننده فرآیند آموزش مطرح شده است (۱۹).

بعلاوه در این مطالعه، ترک کردن کلاس قبل از موعد مقرر به عنوان فراوان‌ترین رفتاری که «هرگز» در طول یکسال گذشته مشاهده نشده بود گزارش شد. در مطالعه جویباری و همکارانش نیز اکثریت اساتید اظهار داشته بودند که طی

رفتارها توسط اساتید مشاور و مرکز مشاوره دانشگاهها در صدد رفع این عوامل برآیند. عدم تمایل دانشجویان به شرکت در مطالعه و حجم نمونه پایین مطالعه در حیطه دانشجویان و اساتید می باشد.

سیاسگزاری

پژوهشگران از کلیه اعضا هیئت علمی و دانشجویان گرامی که ما را در انجام این مطالعه همیاری نمودند نهایت تشکر و قدردانی را دارند. این مطالعه منتج از طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد با کد ۱۸۹۹ می باشد.

تفاوت می تواند به علت تفاوت فرهنگی و همچنین میزان حجم نمونه بیشتر در مطالعه فوق باشد (۱۷)

در مجموع یافته های مطالعه حاضر نشان داد که شیوع رفتارهای نامحترمانه در فضای آموزشی به عنوان یک معضل جدی نمی باشد. با توجه به این که رفتارهای نامحترمانه و تهدیدکننده حتی، در حد کم هم می تواند به طور محسوس بر محیط آموزشی اثر گذارد شناخت اینگونه رفتارهای ضروری است، لذا توصیه می شود در آینده مطالعاتی با هدف شناسایی راهکارهایی برای رفع این رفتارها به صورت مداخله ای انجام گیرد و با شناخت این

References

---

1. Zahedi M, Amirmaleki Tabrizi H. Medical education effectiveness from the viewpoints of medical students of Tehran University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education* 2008;7(2):289-98. [In Persian]
2. Clark C. The dance of incivility in nursing education as described by nursing faculty and students. *ANS Advances in nursing science* 2008;31(4):E37-54.
3. Boice B. Classroom incivilities. *Research in higher education*. 1996;37(4):453-86.
4. Merriam Webster Online Dictionary. Accessed on January 25, 2007. Available From: URL: <http://www.m-w.com>.
5. Tiberius RG, Flak E. Incivility in dyadic teaching and learning. *New Directions for Teaching and Learning* 1999;1999(77):3-12.
6. Amada G. Coping with the disruptive college student: a practical model. *Journal of American college health* 1992;40(5):203-15.
7. Clark CM, Springer PJ. Thoughts on incivility: student and faculty perceptions of uncivil behavior in nursing education. *Nursing education perspectives* 2007;28(2):93-7.
8. Clark C. Student perspectives on faculty incivility in nursing education: an application of the concept of rankism. *Nursing outlook* 2008;56(1):4-8.
9. Clark CM. Faculty field guide for promoting student civility in the classroom. *Nurse educator* 2009;34(5):194-7.
10. Clark CM, Davis Kenaley BL. Faculty empowerment of students to foster civility in nursing education: a merging of two conceptual models. *Nursing outlook* 2011;59(3):158-65.
11. Joibari L, Mohammadi Z, Sanagoo A. A Glance at Students and Faculty Members Perceptions of Incivil Behavior in Educational Settings . *Strides Dev Med Educ* 2011; 7 (2) :127-33. [In Persian]
12. Braxton JM, Bayer AE. *Addressing Faculty and Student Classroom Improprieties: New Directions for Teaching and Learning*: Jossey-Bass Inc Pub; 2005:p98.
13. Clark CM. Faculty and student assessment of and experience with incivility in nursing education. *The Journal of nursing education* 2008;47(10):458-65.
14. Pazargadi M, Ashktorab T, Khosravi S. Nursing students` experiences and perspectives on the clinical characteristics of instructors` in clinical evaluation. *3 JNE* 2012; 1 (1) :1-13.
15. Aliasgharpour M, sanaie N, bahramnezhad F, kazemnezhad A. Revising evaluation tool clinical skills for assessing nursing in specific field (dialysis). *J Med Edu Dev* 2013; 6 (12) :33-42. [In Persian]
16. Paik C, Broedel-Zaugg K. Pharmacy students' opinions on civility and preferences regarding professors. *Am J Pharm Educ* 2006; 70 (4): 88.
17. Ibrahim SA, Qalawa SA. Factors affecting nursing students' incivility: As perceived by students and faculty staff. *Nurse Educ Today* 2016 ;36:118-23 .
18. Luparell S. The effects of student incivility on nursing faculty. *J Nurs Educ* 2007; 46 (1): 15- 9.
19. Sharafi L, Alibaygi A. Analysis of Students' Cheating Behaviors: Application of Multidimensional Scaling. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education* 2014; 19 (4) :141-60. [In Persian]

Assessment of Uncivil Behaviors of Teachers and Students in Nursing and Midwifery faculties of Shahrekord

Leila Rafiee Vardanjani¹, Neda Parvin¹, Zahra Shafiei², Faranak Safdari Dehcheshmeh¹

¹University Instructor, Nurse, Nursing And Midwifery Department, Shahrekord University Of Medical Sciences, Shahrekord, ² Instructor, Nurse, Nursing And Midwifery Department, Isfahan University Of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

(Received 19 Sep, 2016

Accepted 16 Oct, 2016)

Original Article

Abstract

Introduction: The aim of this study was determining the uncivil behaviors of teachers and students, in nursery and midwifery schools of Shahrekord in 2016.

Methods: This cross-sectional study used a questionnaire containing questions on uncivil behavior (disruptive and threatening). Participants were 20 teachers and 150 students of Nursing and Midwifery department of Shahrekord university of Medical Sciences from three fields (nursing, operating room and midwifery). The collected data was analyzed in the form of mean, standard deviation, percent and frequency and analytical tests such as Pearson, chi-square and Phi.

Results: The average age of the fifty participants from each field of study was $54/4 \pm 06/22$ years. Of the 20 professors participating in the study, 90% were female and the average age was $38/9 \pm 43/43$ years. According to the findings, the participants thought the prevalence of uncivil behaviors was moderate. Professors found students more responsible for such behaviors (40% vs. 60%) while students believed both groups of participants were guilty.

Conclusion: Although the frequency and severity of uncivil behaviors by students and teachers were not considerable, but due to the negative effects of such behaviors in learning and teaching environments, appropriate strategies to improve learning environments is highly necessary.

Key words: Incivility, Student, Teacher

Citation: Rafiee Vardanjani L, Parvin N, Shafiei Z, Safdari Dehcheshmeh F. Incivility Behaviour Training of Teachers and Students in Nursing and Midwifery Department of Shahrekord. Journal of Development Strategies in Medical Education 2016; 2(3): 25-37.

Correspondence:

L. Rafiee Vardanjani
University Instructor, Nursing
And Midwifery Department,
Shahrekord University Of
Medical Sciences, Shahrekord,
Shahrekord, Iran.
Tel: 09137002786
Email:
rafiee.leila@yahoo.com